

MÁLNA ÉS ECET

Mégsem mondhatom azt, hogy semmi közöm önmagamhoz! Arra sincsen se lehetőségem, se kedvem, hogy elhatárolódjak saját magamtól.

És mert ez így van, mindig elszomorodom, valahányszor eszembe jut ez a gyerekkori kalandom.

Egy félresikerült, hamvába holt kaland, amibe úgy sodródtam bele, hogy az egy vágyalom teljesülése is volt a számomra, s amiből úgy hátráltam ki, hogy azt ma sem szűntem meg szégyellni.

Az ónszürke reggel nem sok jót ígért aznapra. Az ég színe, a felhők több helyütt magukba süppedő, zsugorodó alakja az agytekervényeket és barázdákat juttatta eszembe, nyilván mivel nemrég tanultunk biológiából az emberi agyról.

Késésben voltam. Öt perc se volt hátra, hogy becsöngessenek és elkezdődjön a fizikaóra, amikor a Vörösvári út túlsó feléről éles füttyentésekkel cifrázott üvöltést hallottam:

– Pattantyú! Pattantyú! ...Hé, süket vagy? Gyere már ide!

Pattantyú az én csúfnevem volt, s azért hívtak így, mert akkoriban az a rcomat úgy ellepték a pattanások, mint a poshadt állóvizet a békelencse.

Azt a lányt, aki az úttesten át kiabált nekem, nem csúf-, hanem becenéven szólította mindenki. Csurinak. Valószínűtlenül nagy melleivel tiszteletet és némi irigységet keltett bennünk, az osztálytársaiban, nem ől függetlenül, bár én sokszor gondolkodtam rajta, tud-e ő vajon hason feküdni. Ez annyira nehezen kivitelezhetőnek tűnt, hogy úgy képzeltem: ő mindig háton vagy legalábbis az oldalán fekvő alszik. Csurin mellett egy másik osztálytársam állt, divatos szőrmebundában. Both Ági.

Visszaordítottam nekik, hogy ha akarnak valamit, ők jöjjenek át hozzám, de mivel erre csak röhögtek, és szamárfületeket mutogattak, átszaladtam hozzájuk.

– Mi van, mit akartok? A fizikaleckét? Nincsen annyi idő, hogy lemásoljátok!

Már mikor kimondtam is sejtettem, hogy nem erről lehet szó. Bár többen az osztályból rendszeresen rólam másolták a matematika vagy a fizikaleckét, Csurin és Both Ági még erre se szokták venni a fáradságot.

Természetesen akadtak olyan dolgok, amelyek számukra is fontosak voltak – eredeti farmer, diszkó, fiúk, így, ebben a sorrendben –, de az iskola, a tanulás nem tartozott ezek közé.

Viszonyom velük ezért úgy alakult, ahogy már a jobb tanulóké szokott alakulni azokkal a rossz tanulókkal, akik nem a képességeik hiánya miatt, hanem azért kapnak elégteleneket, kettéseket, mert a figyelmüket más, a tanulásnál sok szempontból valóban lényegesebbnek minősíthető dolgokra irányítják. Ők nem törődtek velem. Én pedig fel is, meg le is néztem rájuk, akár a verejtékkal felkapaszkodottak a született kékvérűekre.

Szerintem mindezt érezhették. Csuriól legalábbis feltételezem, hogy érezte, hogy egyszerre taszít és vonz engem. Különben nem így beszélt volna velem:

– Dobj már meg bennünket egy kis lóvéval! Na! ...Majd később visszakapod!

Akárki, akármikor kért kölcsön tőlem, azt a választ kapta, hogy nincs pénzem. Ez a felelet ezúttal nem sóhajként kért bocsánatot. Dühvel robbant ki belőlem. Bosszantott, hogy nem *rám* volt szükségük, nem *én* érdekelttem őket, csak a pénz.

Tudták, hogy hazudtam. Általában véve is, nagyon sok mindent tudtak rólam.

Both Ági, a magas, nyúlánk, tiszta arcú Both Ági megvetően húzta el ajkát:

– De irigy dög vagy!

– Ha irigy dög vagyok, akkor hagyjatok lógva... Már így is elkéstem miattatok! Különben is, mire kéne a pénz? – kérdeztem, bár nem tudtam elképzelni olyan célt, amiért akár csak egy fillért is adnék nekik.

– Mi közöd van hozzá? – csattant fel Csuri bizalmatlanul.

Idegesen megránduló teste megremegtette hatalmas kebleit. Azok még akkor is dühödt tiltakozással himbálóztak, rengtek, rázták magukat, mikor Csuri maga már lecsillapodott.

– Na jó, megmondom, de ne hogy beköpd valakinek... Megléptünk otthonról... Ahogy tegnap a mostohafaterom arénázott! Engem csak ne verjen senki, főleg ne egy idegen! Az Ági ősei szintén óriási hepajt rendeztek. Pedig tehetünk mi róla, hogy olyan pechünk volt, hogy egy nap hárman is kihívtak felelni? ...Á, szarok rá! ...Ide süss, a táskánkba bepakoltunk mindent, ami kellhet: sajt, magnó, kazetták, kés...

Három dolgot közöltem gyorsan, szinte hadarva. Azt, hogy nyáron én is elszöktem otthonról. Azt, hogy tudok egy lakatlan kastélyt, ahol aludni lehetne. És azt, hogy mégiscsak van nálam száz forint, amit a szüleimtől takarékbélyegre kaptam.

A három dologból egy és fél igaz is volt.

– Ha beszálsz a százasoddal, téged is bevehetünk! – ajánlotta fel Csuri.
– Persze, ha be vagy gyulladva, akkor hagyjuk a témát. Na, gyerünk, nyökkenj már valamit!

Dilemmában voltam. Olyan dilemmában, mint az, akit megkér a szá m-
űzött uralkodó, hogy kísérje el: fuldokoltam a megtiszteltetést ő l, ugyanak-
kor felvetődött bennem, mi lesz, ha haza szeretnék menni?

Legszívesebben kétfelé osztódtam volna.

A számomra legtitokzatosabb állatok, a giliszták jutottak eszembe. El ő-
szeretettel vagdostam ketté őket vaslapocskákkal, bicskával, zsilettpengével,
mikor mi volt nálam. Soha nem öltem meg egy élőlényt sem, legalábbis
tudatosan nem, de a gilisztákkal más volt a helyzet: ők, ha kettémetszettem
őket, nem szűntek meg létezni, hanem éppen hogy két élet lett az egyb ő l, s
én mindig szívesen osztóztam Istennel a hatáskörében.

Az lett volna az igazi, ha most, valahogy így, csak persze ideiglenesen,
kettéválhatok: ha Pattantyú I. részt vesz az órákon, teszi a kötelességét, míg
Pattantyú II. Csuriék társaságában bekóborolja a világot.

Egyszerre szerettem volna mindent. És mert még csak tizenhárom es z-
tendős voltam, néhány másodpercig el is hittem, hogy azt lehet.

Gyorsan kijózanodtam. Megértettem, hogy vannak egymást kizáró l e-
hetőségek.

A „menjek?“, „maradjak?“ kérdésekben benne rej l ő tét nagysága: az,
hogy az eszemre vagy az ösztöneimre hallgatok-e, az, hogy merek-e majd
vagy csak suttyomban lázadok, az, hogy a kikövezett úton akarok-e haladni,
vagy letérek egy oldalösvényre, azonban egyáltalán nem érz ő dött nyeglén
odavetett szavaimon:

– Veletek megyek!

Őrü lt jókedvem kerekedett e döntés után. Legszívesebben az összes
tankönyvemet és füzetemet szétoztottam volna a járókel ő k között, de mert
kérdéses volt, hogy ha nekem nem kellene, másnak miért kellenének, végül
csak annyit tettem, hogy az iskolatáskámat, Csuriék elismer ő pillantásai
közepette egy bokorba repítettem.

Eleddig nem tudtam világosan, mire vágyom, milyennek szeretném látni
és láttatni magamat, e percben viszont belém hasított: ilyennek! Mintha
Csuriék szeme nagyítóüveg lett volna, most életemben el ő ször úgy éreztem,
hogy önmagam legoptimálisabb változata vagyok. Ámbár semmi okom
nem volt rá, hogy kordában tartott, a diktatúrámat nyög ő szüleimtől meg-
szökjem, ezt mindenképpen meg kellett tennem, már csak azért is, hogy
bebizonyítsam magamnak: meg merem tenni.

Ahogy kivívjuk a szabadságot, érteke a nullával lesz egyenlővé. A szabadságban ugyanis van valami unalmas. Ésszerű felhasználása, különösen mivel mi ezt a szabadságot éppen egy zimankós februári napon nyertük el, nekünk sem volt könnyű.

Egy ideig céltalanul mászkáltunk az utcán, majd Csuri azt javasolta, hogy menjünk be a piacra, és lopjunk néhány dolgot az útra.

Tétován ōdöngtem a zöldség- és gyümölcshalmok között. Messziről megláttam Both Ágit, aki éppen egy körtét csupasztított csutkává. Lám, ő már szerzett is ennivalót, csak én vagyok ilyen éhhalál.

Az egyik bódénál, ahol mandarinok, grape-fruitok illegették magukat kacéran, s tüskés levelüket koronaként viselő ananászok pöffeszkedtek, egy félrelökött ládában rothadásnak indult almák búslakodtak. Mintha csak a cipőpertlimet köt-ném meg, lehajoltam és elvettem egy apró, töttyedtű puhult példányt.

Amint az újságárus felé igyekeztem – Csurival és Both Ágival azt beszéltük meg, hogy ott találkozunk majd –, szemügyre vettem szerzeményemet, s elfogott a szégyen. No, nem azért, mert loptam, hanem hogy csak egy ilyen semmiséget. Ledobtam a földre az almát, és úgy belerúgtam, hogy az szaltózva, bukfencezve a csatornalefolyónál landolt.

Csuriéknak azt mondtam, hogy sikerült elemelnem két banánt, csak már meg-
gettem őket. Azt hittem, ismét fűrdőzhetek elismerő pillantásaikban. Tévedtem. Megint azt mondták rám, hogy irigy dög vagyok, amiért nem hagytam nekik.

Egy ideig újra az utcán ōgyelegtünk. Mindhárman rossz hangulatban voltunk. Fáztunk. Unatkoztunk. Veszekedtünk is. Már hülyeségnek tűnt elszökni, hiszen nem tudtunk arra válaszolni, hogy „minek?” és „hova?”.

Mert jobbat, úgy látszik, nem tudtak kitalálni, Csuriék engem kezdtek el piszkálni. Tessék, mutassam meg azt a híres, lakatlan kastélyt, mindjárt itt az este, valahol csak le kell feküdnünk!

Igen megbántam, hogy szóltam a kastélyról. Tényleg tudtam, tőlünk nem is messze egy kastélyt: a Schmidt-kastélyt, de az nem véletlen volt lakatlan, az épületet a világháborús bombatalálatok után pusztán a saját legendája tartotta úgy-ahogy egybe.

Most már persze nem hátrálhattam. Felvezettem Csuriékat, a jégtől síkos lépcsőkön, hótól ropogó utakon át.

Mire elővöröslött a téglakolosszus, a félköríves, magát az éggel beüvegező ablaknyílásaival, s megkopott dór és korinthuszi oszlopaival, már annyi kísértethistóriát meséltem el róla, hogy azt hiszem, jobban féltem, mint Csuri és Both Ági együttvéve. Elmondtam azt is, hogy valamikor, több száz éve, e helyen rejtegették a királyi koronát, s azt is, hogy mostanában rablók, gyilkosok vernek itt tanyát.

A köddel feltejezett sötétség teljes súlyával ráfeküdt, ránehezedett a hegyhátra. Ez még félelmetesebbé, fenyegetőbbé tett mindent. A fagyöngy fojtogatta fákon csak pár barnává aggott levél csüngött – mintha félig kiterpesztett szárnyú denevérek függtek volna az ágakon.

Vártunk. Dideregtünk. Egyikünknek sem akaródzott bebújni a kastély falain támadt, óriásit ásító lyukakon.

De csak Csurri tehette meg közülünk, hogy ki is mondja ezt:

– Megkarmolom magam! Fújd fel ezt a tré helyet, Pattyantyú! Te tényleg azt hiszed, hogy ilyen helyen fogok aludni?

Kétségbe ejtőbb helyzetben éreztem magamat egy sakkba került királynál.

De már nem Csurri és Both Ági tartott sakkban. Én tartottam sakkban saját magamat. Nem értettem, mit keresek itt! Nem értettem, hogy közösködhettem ezekkel!

Mint egy vérző lábú, a csapda fogságából magát egy végső erőfeszítéssel kitépni igyekvő állat nyűszítettem:

– Le vagytok szarva! Ha ez nem jó nektek, akkor keressetek magatoknak jobb helyet! ...Mindenesetre nekem elegendő van belőletek, meg ebből az egész marhaságból is!

Eszeveszetten rohantam le a hegyen. Nem érdekelt, miket ordítanak utánam. Tudtam, most a legfontosabb az, hogy meneküljek. Arra, hogy átgondoljak mindent, holnap is ráérek.

Az egyik bokornál csaknem nekifutottam egy húsz év körüli párnak. Ők még jobban megijedtek tőlem, mint én tőlük. A lány a fiú lába előtt térdelt, de ahogy meglátott, rögtön felpattant. Velük se tudtam most törődni.

Este már a saját, meleg ágymban aludtam. Másnap jelentem az iskolában és bemutattam az osztályfőnöknek az apám által aláírt igazolást, mely szerint az előző nap megfázás miatt hiányoztam.

Csurri és Both Ági után nagy erővel kutatott a rendőrség. Azt hitték, hogy valami szatír rabolta el őket. Engem senki nem kérdezett felőlük, így nem is szóltam róluk senkinek, semmit.

Másfél hét múlva aztán a két lány újra bejött az iskolába. Csurri kihívóbban, gúnyosabban nézett a világba, mint addig bármikor. Both Ági szeme azonban ki volt sírva, és az anyja a haját két nevetséges, idétlenül fölfelé kunkorodó copfba fonta össze.

Két-három hónapig hetente jelentkezniük kellett a rendőrségen. Az adataik valószínűleg bekerültek a nyilvántartásba.

Visszatértük után hasonló volt a viszonyunk, mint korábban: nem nagyon beszéltünk egymással, igazából nem is lett volna mit.

Nem szerettem őket látni. Nem szerettem a történetekre gondolni. Habár tudtam, hogy szerencsém volt, hiszen komolyabb következmények nélkül átvészeltam, megúsztam ezt a kalandot, megvettem magamat, s ezentúl igyekeztem kerülni az olyan szituációkat, amelyek révén jobban megismerhettem volna önmagamat.

A legédesebb málnaszörp is megsavanyodik egy csepp belelöttyent ecettől, de itt az ecet áthatott mindent!

Csurit az általános iskola befejezése után is gyakran láttam. Eladó lett a hozzánk legközelebb eső papírboltban. Először csak egy kisfiú kezét fogta séta közben, aztán egy kislányét is. Úgy tudom, nem ment férjhez.

Legutóbb a lépcsőházunkban futottunk össze. A kapuajtók ki voltak támasztva, a szállítómunkások éppen egy mogyorószínű huzattal bevont díványt cipeltek. Csuriék költöztek ide, a házunkba.

– Biztos nagyobb lakásra cseréltetek! – mondtam udvariasan.

– Nem. Kisebbre.

Both Ági csak ritkán tűnt fel a lakótelepünkön. Az a hír járta róla, hogy egy idősebb, nagyon gazdag vállalkozónak az élettársa. aztán az jutott el hozzám, hogy csúnyán összeveszett a férjével, de a kislányát nála hagyta.

Voltam olyan tapintatos, hogy nem érdeklődtem a családi körülményei felől, amikor véletlenül találkoztunk a belvárosban. Beszélgetésünk nem érdemes arra, hogy felidézzem: alig terjedt túl az üdvözlésen és a búcsúzkodáson.

Ami fontos volt, az azért így is kiderült: Ági még mindig szép. Még van öt-hat éve, hogy jól befektesse magát – gondoltam –, vagy ha nem...

Nem hasonlítottam össze a helyzetemet evvel a két, általános iskolai osztálytársammal. Nem finomságból. Egy bizonyos számításból.

Ezt – úgy döntöttem – akkora halasztom, amikor újra megtalál, s mélybe akar rántani a depresszió.